

ÖĞRENMEYİ ÖĞRENİYORUM

Okul ve Ötesi İçin Stratejiler

Yazar

Harun Barış TAHTACI

Editör

Hasan BEDİR

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7707-37-4

Kitap Adı

ÖĞRENMEYİ ÖĞRENİYORUM

Okul ve Ötesi İçin Stratejiler

Yazar

Harun Barış TAHTACI

Editör

Hasan BEDİR

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU051000

DOI

10.37609/akya.547

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*Anne-babama,
Bana bir harf öğreten her bir öğretmenime,
Çizimler için Aysun Yağız'a,
Avukat Tuncay Civelek'e, Kubilay Ünsal'a, Doç. Dr. Ömer Tuğrul Kara'ya
Öneri ve eleştirilerini esirgemeyen tüm meslektaşlarıma,
Şükran, saygı ve minnetle...*

İÇİNDEKİLER

BU KİTABI NASIL KULLANMALI?	1
1. BÖLÜM ÖĞRENMEYE GİRİŞ	3
ÖĞRENME İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	4
ÖĞRENME BİLEŞENLERİ	5
ÖĞRENME ORTAMLARI	7
DERİN, YÜZEYSEL VE STRATEJİK ÖĞRENME	11
ÜST BİLİŞSEL ÖĞRENME STRATEJİLERİ.....	14
2. BÖLÜM ÖĞRENME AŞAMALARI	17
BİRİNCİ AŞAMA-HAZIRLIK /ÖĞRENME ÖNCESİ.....	18
İKİNCİ AŞAMA- ÖĞRENME SAFHASI.....	20
ÜÇÜNCÜ AŞAMA- ÖĞRENME SONRASI.....	21
3. BÖLÜM YETENEK Mİ, ÇABA MI?	25
4. BÖLÜM YİRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA ÖĞRENMEK	29
ÖĞRENMEDE 4C BECERİLERİ.....	30
5. BÖLÜM MOTİVASYON VE ODAKLANMAK	37
MOTİVASYON NEDİR? NE DEĞİLDİR?.....	37
MOTİVASYON ÇEŞİTLERİ.....	41
MOTİVASYON STRATEJİLERİ	45
6. BÖLÜM KENDİNİ TANIMAK	51
7. BÖLÜM VERİMLİ OKUMAK	59
OKUMA STRATEJİLERİ.....	63
8. BÖLÜM VERİMLİ DİNLEMEK	65
DİNLEME STRATEJİLERİ.....	69
9. BÖLÜM NOT ALMAK, NOT TUTMA	75

10. BÖLÜM ETKİLİ YAZMAK	83
ADIM ADIM ETKİLİ YAZMAK.....	88
11. BÖLÜM ÖDEVLER VE SUNUMLAR	93
12. BÖLÜM DÜZENLİ OLMAK.....	99
13. BÖLÜM BİLGİYİ ÖZÜMSEMEK	105
BİLGİYİ ÖZÜMSEME AŞAMALARI (SAKOS)	107
14. BÖLÜM SINAVLAR.....	117
SINAV ÖNCESİ.....	119
SINAV ESNASI.....	120
SINAV SONRASI.....	120
SINAV STRATEJİLERİ.....	121
15. BÖLÜM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE WEB ARAÇLARI	125
BİLGİSAYAR BECERİLERİMİ NASIL ARTIRIRIM?.....	126
BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMAYA İLİŞKİN STRATEJİLER	127
WEB ARAÇLARI VE ÖĞRENME.....	129
16. BÖLÜM ÖĞRENME ENGELLERİ VE FIRSATLARI	133
KAYNAKÇA	141

SUNUŞ

Bu kitapta amacımız öğrenmeye ilişkin geniş ve uzun soluklu bir bakış açısı sunmaktır. Çalışma-öğrenme işini geniş kitlelerin anlayabileceği ve uygulayabileceği bir model hâlinde sunmaya çabaladık. Öğrenmeye yönelik pek çok beceri, teori ve araştırma sonuçlarını bu modele dâhil ettik. Derslerde başarılı olmak, ders çalışma yöntemlerini kavramak ve daha iyi öğrenmek için kestirme bir yol bulunamayacağı gerçeğini unutmadık. Bu yüzden birkaç pratik fikir ve tavsiye ile yetinmedik. Uzun vadeli amaçlar belirlemenin, vazgeçmeden bu amaçlar için düzenli çaba göstermenin gücünü savunduk.

Öğrenmenin ilk basamağı ezberdir. Ancak tek basamağı değildir. PISA¹ sınavları direktörü Andreas Schleicher, sınav sonuçlarına göre Türk öğrencilerin “bir şeyi ezberlemek ve onu kâğıda dökmek görevi verildiğinde çok iyi durumda” olduklarını söylemektedir. Ancak bilgiyi yaratıcı bir şekilde kullanmaları gerektiğinde zorlandıklarını belirtmektedir. Bunun nedeni ise öğrencilerimizin yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, iletişim ve iş birliği gibi yirmi birinci yüzyıl becerilerinin yeterli düzeyde olmamasıdır. Bahsettiğimiz bu beceriler, bilgiyi en etkili şekilde kullanmayı gerektirmektedir. Biz de öğrenme konusunu bu beceriler kapsamında ele aldık.

Araştırmalar herkesin belirli ve sınırlı bir öğrenme kapasitesinin olduğunu göstermektedir. Ancak öğrenme kapasitesinin belirli ve sınırlı olması onun artırılmayacağı anlamına gelmez. (Vygostky 1979). Uygun yöntem ve düzenli çabayla bu kapasite artacaktır. Aslında derslerde başarılı olmak ya da herhangi bir konuda ustalaşmak ancak kişinin kendi “kapasitesini” geliştirmesiyle mümkündür. Bunu başarmanıza yardımcı olmak için geniş kapsamlı bir araştırma yaptık. Birçok yöntem, teori ve yaklaşımı inceledik. Bulgularımızı sade ve anlaşılır bir şekilde sınıflandırdık. Bu sayede sıkıcı ama bir o kadar da önemli bilimsel verileri keyifle okunur hâle getirerek genel okuyucu kitlesinin beğenisine sunduk.

Bu kitabın amacı öğrenme kapasitenizi artırmak için yenilikçi bilgi ve becerilerle donanmanıza yardımcı olmaktır. Burada sözü edilen yöntemlerin bir kısmı sizin için tamamıyla yeni olmayabilir. Bazılarını zaten başarıyla uyguluyor olabilirsiniz. Hatta kendinize özgü yöntemler geliştirmiş de olabilirsiniz. Bununla birlikte öğrenme; gelişim eksiklerinizi kapatmayı ve sahip olduğunuz becerilerinizi

¹ PISA: Uluslararası öğrenci değerlendirme programıdır. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından üçer yıllık dönemler hâlinde, 15 yaş grubundaki öğrencilerin kazanmış oldukları bilgi ve becerileri değerlendiren bir araştırmadır.

geliştirmeyi gerektirmektedir. Bu süreçte edinmiş olduğunuz diğer becerileri de gözden geçirmeniz faydalı olur. Bu nedenle bu kitabı okurken var olan becerilerinize neler ekleyebilirsiniz veya kendinize uygun bir şekle nasıl getirebilirsiniz diye düşünmenizi önermekteyiz. Üstelik kapasiteyi geliştirmek bütüncül bir bakış açısı gerektirir. Bahsettiğimiz her bir taktik, yöntem, beceri ancak bütüncül olarak ele alınırsa fayda verir.

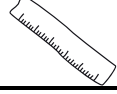
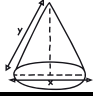
Peki, öğrenme kapasitemizi nasıl artırabiliriz? Öğrenme geliştirilebilecek bir yetenektir. Herkes hafızasını ve öğrenme yeteneğini geliştirme kapasitesine sahiptir. Ustalaşmak için kendinizi tanımalı, çalışma metodunuzu belirlemeli ve öğrenme kapasitenizi artırmada ısrarlı olmalısınız. Ustalaşmak defalarca uygulama yapmak anlamına gelir. Beynimizi ne kadar çok kullanırsak o kadar verimli çalışır. Daha iyi bir öğrenen olabilmek için daha fazla şey öğrenmelisiniz. Bu ise gerçekten sıkı bir çalışma ister. Nobel ödüllü bilim insanı Aziz Sancar çalışmanın önemini şu şekilde vurgulamaktadır. “Ne yaparsanız, iyi yapmaya çalışın, çalışmadan olmaz. Ben öğrenciyken günde 18 saat çalışırdım. Gazeteler yazmıştı, çok zaman gecelerimi laboratuvarıda geçirdim. Çalışmak kendimize, ailemize, milletimize vatan, namus borcudur.” Görüldüğü gibi çalışmak bu işin ön şartıdır. Yine de bazen çok çalışmamıza rağmen öğrenme, istediğimiz düzeyde olmaz. Tek başımıza üstesinden gelemeyiz. Yalnız başımıza yapamadığımız konularda destek almamız gerekir. Defalarca öğrenmeye çalıştığımız ve başarısız olduğumuz bir şeyi tekrar denemek bir fayda vermez. Aksine cesaretimizi yitirmemize ve öğrenilmiş çaresizlik duygusuna kapılmamıza yol açar. Çaresizlik duygusuna kapılmamak ve ihtiyaç duyduğunuz yardımı sağlamak için *ÖĞRENMEYİ ÖĞRENİYORUM* kitabı, öğretmenlerimize, öğrencilerimize ve tüm öğrenme meraklılarına bu konuda gereken kuralları, yaklaşımları ve stratejileri sunmayı vadetmektedir.

Bizler bu eserimizde “Başarıya ulaşmak için öğrenme becerilerimizi en iyi şekilde nasıl geliştirebiliriz ve kullanabiliriz?” sorusunu sorduk ve cevabını aradık. Öğrenme becerilerini geliştirmeye çalışan herkesin kendisine uygun çözümler bulabilmesi için uğraştık.

Bu eserin okurlarımızın ufkunu açması, düşüncelerini zenginleştirilmesi ve daha iyi bir öğrenen olmasına katkı sağlaması dileğiyle takdirlerinize sunarız.

Prof. Dr. Hasan BEDİR, Aralık-2020

BU KİTABI NASIL KULLANMALI?

"Öğrenmenin sorumluluğunu ellerine al.

*En ummadığın yerde bile öğreneceklerin
var. Gözlerini aç!"*

Bu kitabı özellikle lise ve daha üst düzeydeki her yaştan öğrenciler, anne balar, öğretmenler ve iş hayatında kendini geliştirmek isteyenler için tasarladık. Daha iyi bir öğrenen olmak ciddi bir bilinç gerektirmektedir. Bu kitap bu bilincin bileşenlerini açıklamakta aynı zamanda da kendinizi geliştirebilmeniz için uygulamalar önermektedir. Bütün uygulamaları sırasıyla yapmak zorunda değilsiniz. Öğrenme ihtiyaçlarınız doğrultusunda uygulamalar arasından seçimler yapmanızı öneririz.

Kitap birçok bilimsel araştırmanın incelenmesi ve sınıf içinde uygulanması sonucunda ortaya çıkmıştır. Okuyucularımızın daha iyi bir öğrenen olması için güvenilir, geçerli ve bütüncül yollar sunmaya çaba gösterdik. Önerdiğimiz yöntemlerin pratik ve akılda kalıcı olmasına özen gösterdik. Bu yüzden mümkün olduğunca sade ve samimi bir dil kullanmaya çalıştık. Yine de zaman zaman akademik araştırmalara kendimizi fazla kaptırıp bilimsel bir dile kaydığımız da

oldu. Bu konuda dengeyi sağlayıp sağlayamadığımızı da siz değerli okuyucuların takdirine bırakıyoruz.

Kitap içerisinde örnek olay yöntemini kullandık. Bu yöntemde yaşanmış bir senaryo verilmiş ve olay üzerinde düşünülerek çıkarımlar yapılması hedeflenmiştir. Kişi isimleri değiştirilmiştir.

Bu kitap bir başvuru kaynağı olarak tasarlanmıştır. Okuyup bitirdikten sonra arşive kaldırmayın. Sürekli ulaşabileceğiniz bir yerde bulundurun ve öğrenme konusunda sorunlar yaşadığınız zaman kitabın size tavsiye edeceği çözümlerden faydalanın. Bu kitaba ihtiyaç duymamaya başladığınız noktada daha iyi bir öğrenen olduğunuz sonucuna varabilirsiniz.

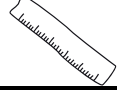
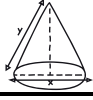
Kitaptaki “*düşünme kutusu*” isimli bölümler sizlere farkındalık kazandırmayı amaçlamaktadır. Unutmayın bu bölümde sorulara doğru ya da yanlış cevap vermek önemli değildir. Önemli olan düşüncelerin size ait olmasıdır. Bu sayede konu üzerinde düşünme alışkanlığı kazanacaksınız.

Bu uygulamalı bir kitaptır. Bu uygulamalar size öğrenme konusunda pratik yöntemler önerir. Uygulamalar kutu içerisinde verilmiştir.

Öğrenme, hayatın vazgeçilmez bir parçasıdır. Kitabımızın sizi öğrenme sürecinde desteklemesi umuduyla bir de kıssadan hisse paylaşalım.

“İki oduncu odun kesme yarışına girmiş. Bir oduncu aralıksız bir şekilde var gücüyle çalışmış. Diğeri zaman zaman dinlenmiş. Dinlenirken de baltasını bilemiş. Tahmin edeceğiniz gibi baltası keskin olan daha fazla iş yapmış.”

Buyurun o zaman okumaya; baltanız her daim keskin olsun.

KAYNAKÇA

- A. Yıldırım, A. D. (2009). *Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Allen, D. (2001). *Getting Things Done*. Penguin.
- Atatürk, M. K. (1927, haziran 16). *Nutuk*. T.C Kültür Turizm Bakanlığı: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-81465/1bolum.html> adresinden alındı
- Babita, T. (2013, şubat). Listening : An Important Skill and Its Various Aspects. *The Criterion An International Journal in English*, s. 11-19.
- Cüceloğlu, D. (2017, 5 25). Doğan Cüceloğlu: <http://www.dogancuceloglu.net/yazilar/737/aile-de-cocuga-yapilan-taniklik/> adresinden alındı
- Cohen, D., Kim, E., Tan, J. and Winkelmes, M. (2013). *A note-restructuring intervention increases students' exam scores*. College Teaching.
- Council of Europe (2020), Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assesment- Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/lang-cefr.
- European Commission(2017) *Key Competences for Lifelong Learning*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en> adresinden alındı
- Csikszentmihalyi, M. (2005). *Akış*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Dickinson, L. (1995). *Autonomy and motivation; a literature review'* (Cilt 2). System.
- Duckworth, A. (2007). *Grit: The Power of Passion and Perseverance*. New York: NY Times Best Seller.
- Ecdl modülleri*. (2017). 5 4, 2017 tarihinde <http://www.ecdl.com/> adresinden alındı
- Entwistle, N. (1987). *Understanding Classroom Learning*. London: Hodder and Stoughton.
- Entwistle, N. (1988). *Motivational Factors in Students' Approaches to Learning. Learning Strategies and Learning Styles, 21-51*. . https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2118-5_2 adresinden alındı
- Ericsson, K. &. (1994). Expert Performance: Its Structure and Acquisition . *American Psychologist*, 725-747.
- Flavel, J. (1976). *Metacognitive aspects of problem solving'*. Resnich Ed.
- Flavell, J. (1971). *First discussant's comments; what is memory development the development of Human Development*.
- Gelen, İ. (2017). P21- Program ve Öğretimde 21. Yüzyıl Beceri Çerçevesleri. *Journal of Interdisciplinary Educational Research*, 1(2), s. 15-29.
- Giordion, A. (1998). *Öğrenme*. (E. B. Mehmet Baştürk, Çev.) Ankara: Cantekin Matbaası.
- Glass, A. L. (2019, 6 24). *Dividing attention in the classroom reduces exam performance*. 2 5, 2018 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01443410.2018.1489046> adresinden alındı
- Hallam, S. (2019, 9 5). *'Homework: It's Uses and Abuses'*. <https://researchschool.org.uk/huntington/blog/homework-what-does-the-evidence-say>: <https://content.ncetm.org.uk/itt/sec/KeelePG->

- CEMaths2006/Research/Homework%20Research/ReportSusanHallam.pdf adresinden alındı
- Hillsdale, N. (1996). *The Nature of Intelligence*. Council for Cultural Co-education comiteee.
- Holt, J. (1998). *Çocuklar Neden Başarısız Olur*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Howe, M. (1999). *Genius Explained*.
- Howe, M. (1999). *Genius Explained*. London: Cambridge University Press.
- İpek Gürkaynak, F. Ü. (2019, Haziran 20). *Eleştirel Düşünme*. www.egitimreformugirisimi.org: http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/Elestireldusunme_0.pdf adresinden alındı
- Keefe, J. (1979). *Learning Style: An Overview*. Reston.
- Kozeki, B. E. (1984). Identifying dimensions of school motivation in Britain and Hungary. *British Journal Of Educational Psychology*, 54,306-319.
- Kurnaz, A. (2011). *Eleştirel Düşünme Öğretimi Etkinlikleri*. Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Malamed, C. (2019). *the e-learningcoach*. 9 18, 2019 tarihinde <http://thelearningcoach.com/learning/metacognition-and-learning/> adresinden alındı
- Marton, F., H. A. (1997). *The Experience of Learning: Implications for teaching and Studying in Higher Education*, . Edinburgh: Scottish Academic Press .
- MEB. (2004, Ağustos). Öğretim Programlarının Temel Yaklaşımı. *Tebliğler Dergisi*(2563), 723-739.
- Moore, D. K. (1998). *Classroom Teaching Skills*. Boston: Mc. Graw Hill.
- Northedge, A. (2007). *The Good Study Guide*.
- OECD. (2006). *OECD Annual Report*. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT.
- Pink, D. (2009). *Güdü*. İstanbul: Kapital Medya.
- Richard Paul, L. E. (2018, ocak 7). *The Miniature guide to critical thinking- Concepts and Tools* . [criticalthinking.org: https://www.criticalthinking.org/files/Concepts_Tools.pdf](http://criticalthinking.org/files/Concepts_Tools.pdf) adresinden alındı
- Rowntree, D. (2000). *Nasıl Ders Çalışacağını Öğren*. İstanbul.
- Tahtacı, H. B. (2017). *Öğrenmek Ömür Boyu*. harunhoca.blogspot.com adresinden alındı
- TDK. (2019, Haziran 16). *Güncel Türkçe sözlük*. tdk sözlük: <http://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tompkins, G. E. (2009). *Language Arts: Patterns of Practice*. New Jersey: Pearson.
- Tzu, S. (2010). *Savaş Sanatı*. İstanbul: Arya Yayıncılık.
- Usavo, G. M. (1989). *Efficient Studying Strategies. Skills for Successful Learning*. Pasific grove CA: Brooke Copies.
- Vee Harris, A. G. (2001). *Helping learners learn: exploring strategy instruction in language classrooms across Europe*. <http://archive.ecml.at/documents/pub222harrisE.pdf> adresinden alındı
- Vygostky, I. S. (1979). *Mind in society*. London, England: Harvard University Press.
- Why and How to take notes*. (2019, 7 17). <http://users.mhu.edu/facultystaff/mnewman/intro%20to%20physical%20sci/Why%20and%20how%20to%20take%20notes.htm> adresinden alındı